

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 4313/2019
09.12.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Јасминке Станојевић, председника већа, Бисерке Живановић и Весне Поповић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Миле Чогурић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарства правде, коју заступа Државно правобранилаштво Београд, ради накнаде штете, одлучујући о ревизијама тужиоца и тужене изјављеним против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 3381/2019 од 23.05.2019. године, на седници одржаној 09.12.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈАЈУ СЕ, као неосноване, ревизије тужиоца и тужене изјављене против ставова првог и другог изреке пресуде Апелационог суда у Београду Гж 3381/2019 од 23.05.2019. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 1212/16 од 21.11.2018. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев, па је обавезана тужена да тужиоцу, на име накнаде нематеријалне штете исплати: због неоснованог лишења слободе за претрпљене душевне болове због повреде слободе кретања, части, угледа и достојанства личности износ од 11.980.000,00 динара, за претрпљене душевне болове због умањења опште животне активности за 25% износ од 750.000,00 динара, и за претрпљени страх износ од 800.000,00 динара, све са законском затезном каматом на ове износе почев од 21.11.2018. године па до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца у делу којим је тражио да се тужени обавезе да му на име нематеријалне штете исплати, и то: за претрпљене душевне болове због умањења опште животне активности износ од 450.000,00 динара, као разлику између траженог износа од 1.200.000,00 динара, до досуђеног износа од 750.000,00 динара, те за претрпљени страх износ од 400.000,00 динара, као разлику између траженог износа од 1.200.000,00 динара и досуђеног износа од 800.000,00 динара, све са затезном каматом на ове износе, почев од дана пресуђења па до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев у делу у којем је тужилац тражио да се тужена обавезе да му на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене физичке болове

исплати износ од 620.000,00 динара, са законском затезном каматом на овај износ почев од дана пресуђења па до коначне исплате. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове поступка у износу од 359.250,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 3381/2019 од 23.05.2019. године, ставом првим изреке, делимично је одбијена, као неоснована, жалба тужене и потврђена првостепена пресуда у делу става првог изреке, којим је обавезан тужени да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због неоснованог лишења слободе за претрпљене душевне болове због повреде слободе, кретања, части, угледа и достојанства личности исплати износ од 8.300.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 21.11.2018. године па до исплате. Ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда, у делу става првог изреке у погледу накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде слободе кретања, части, угледа и достојанства личности, тако што је одбијен као неоснован, тужбени захтев тужиоца за веће тражење накнаде нематеријалне штете, по том основу, од досуђеног износа ставом првим изреке ове пресуде до износа од 11.980.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 21.11.2018. године до исплате. Ставом трећим изреке, укинута је првостепена пресуда у преосталом делу става првог изреке у односу на накнаду нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због умањења опште животае активности и за претрпљени страх, као и у ставу четвртном изреке и предмет враћен првостепеном суду, на поновно суђење.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, на ставове први и други изреке, странке су благовремено изјавиле ревизије, тужилац због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, а тужена из свих законом прописаних ревизијских разлога.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку применом члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11 и 55/14), па је нашао да су ревизије неосноване.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а нема ни других повреда поступка због којих се ревизија може изјавити, применом члана 407. став 1. ЗПП. Ревизија се, у смислу наведеног члана, не може изјавити због битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. Закона о парничном поступку.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац се у мају 2004. године, много пре покретања кривичног поступка, одселио у иностранство (... ..), где је живео са ванбрачном партнерком, са којом је добио ћерку у октобру ... године. Имали су пријаву сталног боравка у ..., јављао се свака три месеца у полицију како би потврдио место пребивалишта, а није контактиран од стране државних органа ... и никада му није саопштено да постоји неки поступак против њега. У току 2008. године, од свог сина из претходног брака, сазнао је да је против њега подигнута оптужница и добровољно је допутовао из ... у Кроз све аеродроме је прошао без икаквих проблема, а тек по слетању у ... је лишен слободе. Решењем о спровођењу истраге истражног судије Посебног одељења Окружног суда у Београду Ки П 30/07 од 07.06.2007. године, против окривљених

ББ, ВВ, ГГ, ДД и тужиоца са пребивалиштем у ..., град ..., одређен је притвор, јер је постојала основана сумња да су извршили кривично дело злоупотребе службеног положаја из члана 359. став 4. у вези са ставом 1. и 3. КЗ, из разлога прописаних чланом 142. став 2. тачка 2. Законика о кривичном поступку, уз образложење да се, према извештају Управе криминалистичке полиције од 07.06.2007. године, окривљени АА налази у, тако да је очигледно да се крије или да је у бекству. Тужилац је био у притвору 1272 дана, услови су били јако лоши, имао је могућност да само 15 минута шета ван собе, иако је соба била јако мала и тамна. У соби је било смештено шест особа. Тужилац је срчани болесник, 1998. године је имао операцију, а у притвору је добио ангину пекторис, коју пре тога није имао. У току трајања притвора установљено је да у једном бубрегу има велики камен који је деформисао бубрег и фактички није функционисао. За време трајања притвора селили су га из собе у собу и био је са разним криминалцима. Притвор је за њега био велики шок, поготово из разлога што су након годину и по дана, сви из те групе већ били пуштени из притвора, а само је он остао у притвору. Тужиоцу је притвор укинут решењем од 03.10.2011. године. Пресудом Вишег суда у Београду, Посебног одељења Кж1 По1 30/14 од 18.07.2014. године, која је постала правноснажна 27.11.2018. године, тужилац је ослобођен од оптужбе. Тужилац је трпео душевне болове због изузетно дугог боравка у притвору и због чињенице да је након изласка из притвора кривични поступак трајао још четири године, односно до новембра 2015. године, као и да није могао да води нормалан живот, нити је могао да нађе посао, јер је морао да достави уверење да се против њега не води кривични поступак, а уједно је јавно инкриминисан као мафијаш, односно као део организоване криминалне групе тзв. "...".

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, правилно су нижестепени судови применили материјално право када су закључили да тужилац има право на накнаду нематеријалне штете за душевне болове због неоснованог лишења слободе, с обзиром да је утврђено да је тужилац био лишен слободе, да је у притвору провео 1272 дана, а да је правноснажном пресудом ослобођен оптужбе да је извршио кривично дело које му је стављено на терет.

Нису основани наводи тужиоца у ревизији да је материјално право погрешно примењено. Другостепени суд је на основу утврђеног чињеничног стања правилно применио материјално право када је првостепену пресуду преиначио одбијајући тужбени захтев преко износа од 8.300.000,00 динара. Висина накнаде нематеријалне штете, на коју тужилац има право у смислу члана 560. став 1. тачка 1. Закона о кривичном поступку важећег у време када је против њега покренут кривични поступак, односно члана 584. став 1. тачка 1. сада важећег Законика о кривичном поступку, одређена је правилном применом члана 200. Закона о облигационим односима. При одлучивању о висини новчане накнаде, супротно ревизијским наводима, вођено је рачуна о свим околностима конкретног случаја, а нарочито о циљу накнаде којом се оштећеном пружа задовољење за душевне болове због повреде слободе и права личности. С обзиром на наведено, ревизијом тужене се неосновано истиче погрешна примена материјалног права и наводи да је висина накнаде нематеријалне штете према конкретним околностима превисоко одмерена.

Накнада нематеријалне штете у смислу члана 200. Закона о облигационим односима има за циљ материјалну сатисфакцију због повреде Уставом заштићених права и добара као што су слободе и права личности. Правична накнада нематеријалне штете, као

облик отклањања штетних последица, састоји се у исплати суме новца као сатисфакцији за претрпљену нематеријалну штету, да би се код оштећеног успоставила психичка и емотивна равнотежа која је постојала пре штетног догађаја, у мери у којој је то могуће, с обзиром да реституција по природи ствари није могућа. При том, она не сме бити циљ, већ мора бити средство за ублажавање претрпљене нематеријалне штете и не сме погодovati тежњама које нису спојиве са њеном природом и сврхом (подстицање лукративних мотива или комерцијализацији личних добара). Накнаду штете суд одмерава узимајући у обзир све субјективне и објективне околности од значаја за одлуку о овој правној ствари, а нарочито оне које утичу на природу, тежину и трајање душевних болова изазваних лишењем слободе као што су дужина трајања притвора, тежина кривичног дела која му је стављена на терет, бол и страх и остале патње које је због лишења слободе трпео, породично стање тужиоца. У конкретном случају се ради о парници ради накнаде нематеријалне штете, у којима одлука о основаности тужбеног захтева и примена материјалног права, зависе од утврђеног чињеничног стања у сваком конкретном случају, те су неосновани наводи ревизије тужиоца да му је досуђена мања накнада од оне која би му припадала према свим утврђеним околностима, јер је другостепени суд свеобухватно и подробно ценио све утврђене околности конкретног случаја. Из цитираног показују се као неосновани наводи ревизије тужене да је накнада превисоко одмерена, и да тужилац уопште не би имао право на накнаду према свим околностима, јер је утврђено да тужилац није скривио притварање. Имајући у виду природу и друштвену сврху права на накнаду нематеријалне штете, досуђивање веће, као и мање, накнаде било би у супротности са значајем повређеног добра и циљу коме та накнада служи, а погодовало би тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом (члан 200. став 2. ЗОО), због чега је, супротно наводима ревизије тужиоца, његов тужбени захтев преко износа досуђеног побијаном пресудом неоснован, као што су неосновани наводи тужене у ревизији о превисоко одмереној накнади.

На основу члана 414. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа-судија
Јасминка Станојевић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић